

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΕΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Η. ΛΑΜΠΡΟΥ

11

1914

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★ BAS. N. GRÉGORIADES

Ε.Υ.Δ. Ε.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1969

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

**Ηξιώθη τοῦ Ζακπείου βραβείου ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου
πρὸς διδασκίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.*

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Η. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

1914

Ε.Σ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΦΩΤΟΤΥΠΗΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ • 1969 • REIMPRESSION ANASTAIQUE

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ * BAS. N. GRÉGORIADES

ΟΔΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΥ 2 • ΑΘΗΝΑΙ (142) 2. RUE PHIDIAS • ATHÈNES (142)

Ε.Δ. της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΙΑ'. — 30^η Ἰουνίου 1914 — ΤΕΥΧΟΣ Α'—Β'.

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ*

Η ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΗΣΙΔΟΣ ΑΥΤΗΣ ΜΟΝΑΙ

Ἡ ἐν τῇ λίμνῃ τῶν Ἰωαννίνων γραφικὴ νησίς περιέχει πολλὰ τὰ ἀξία σπουδῆς. Τὸ ἐπ' αὐτῆς χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ ἑκατὸν ἐξήκοντα περίπου οἰκογενειῶν, ὧν οἱ ἄνδρες μετέρχονται τὰ ἔργα λεμβούχου καὶ ἀλιέως, ἔχοντες περὶ τὰς τριακοσίας λέμβους μικρὰς καὶ μεγάλας, ἀποτελεῖ οἷον εἰς τινὰ κόσμον καθ' ἑαυτόν. Καὶ περίεργος μὲν εἶνε ἡ λαλουμένη ἐν τῇ νήσῳ διάλεκτος, ἣτις ἐλαχίστας ἔχει τουρκικὰς λέξεις καὶ παρουσιάζει προφορὰν διάφορον τῆς ἐν Ἰωαννίνοις ὁμιλουμένης. Δὲν εἶνε δὲ ἀδιάφορος ἡ παράδοσις περὶ τῆς ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος ἐκ Μάνης ἐλεύσεως τῶν πρώτων κατοίκων, οἵτινες τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς ἐγκατέστησαν κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ἀπέναντι ὄρους Μιτσικέλι πλησίον τῆς πηγῆς Ντραμπάτοβα, ὁπόθεν ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσωσιν ἐπὶ τῆς νήσου πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐνοχλήσεων καὶ τῶν κινδύνων, οὓς ὑφίσταντο ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἐν τῇ τότε ὕλομανοῦντι ὄρει κρυπτομένων ληστῶν. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν οἱ ἀποδεχόμενοι μᾶλλον

* Ἰδὲ Νέου Ἑλληνομημῶνος Τόμ. Ι' σ. 369 κ. ἑ.

τὴν ἐκ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἢ τὴν ἐκ τινος τῶν Ἰονίων νήσων μετοίκησιν αὐτῶν, ἀλλὰ, καίτοι ἢ κατὰ παράδοσιν καταγωγὴ τῶν νησιωτῶν ἐκ Μάνης δὲν δύναται ὁμολογουμένως νὰ βεβαιωθῇ ἐξ ἀσφαλῶν πηγῶν καὶ διὰ σωζομένων μνημείων, δὲν εἶνε ἢ μόνη περίστασις, καθ' ἣν διαβλέπομεν ἐν Ἡπειρῷ σχέσιν πρὸς τοὺς Μανιάτας. Ἡδὴ δὲ ὁ κ. Δ. Εὐαγγελίδης, ποιούμενος λόγον περὶ Χιμάρας, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ὁμοιότητος «τῶν γλωσσικῶν φαινομένων τοῦ ἰδιώματος πρὸς τὸ τῆς Μάνης, ἐξ οὗ ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι συμπαγῆς ἐκείθεν πληθυσμὸς, ἂν μὴ ὀλόκληρος ἀποικία, ἐνταῦθα ἐγκατεστάθη»¹. Οὐχ ἦττον δ' ἀξία προσοχῆς εἶνε ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων τὰ τῆς οἰκοδομικῆς τῶν οἰκίσκων τῶν ἀλιέων αὐτῆς, τὸ σχῆμα τῶν ἀκατίων αὐτῶν καὶ ὁ τρόπος τῆς κωπηλασίας, ὁ τρόπος τῆς ἀλιείας τῶν περιλαλήτων *καρυβίδων* τῆς λίμνης, τῆς φυλάξεως αὐτῶν ζωσῶν ἐν ἰδίοις καλάθοις παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς νησιδος καὶ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῶν ὡς ἐδέσματος παρασκευῆς, τὰ τῆς ἀγρας τῶν λιμνοδιαίτων ἀγρίων νησσῶν καὶ τοῦ κατὰ Κυριακὰς πανδήμου κυνηγετοῦ αὐτῶν τοῦ καλουμένου *κλείσματος* καὶ ἄλλα περίεργα ἔθιμα τῶν ἐγκατοίκων. Καὶ ἐπὶ μακρὸν μὲν δὲν εἶχον οἱ νησιῶται ἐπιγαμίαν μετὰ τῶν Ἰωαννιτῶν, καὶ ἄλλως δὲ ἦτο φυσικὸν νὰ διατηρηθῶσιν ἐν τῇ νήσῳ ἀρχαῖα πάτρια ἦθη καὶ ἔθιμα ἔνεκα τοῦ συχνοῦ αὐτῆς ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν Ἰωαννίνων ἐπικοινωνίας ὡς ἐκ τοῦ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ θέρος πολλάκις πνέοντος σφοδροῦ βορρᾶ, καθιστάνοντος ἐνίοτε ὅλως ἀδύνατον τὸν διάπλουν τῆς λίμνης. Ἔτι δὲ μᾶλλον συμβαίνει τοῦτο τὸν χειμῶνα, οὐδ' εἶνε σπάνιαι αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς καὶ πῆγνυται ἡ λίμνη.

Καὶ ἀρχαιοτάτη μὲν γνωστὴ μοι μνεῖα πῆξεως τῆς λίμνης εἶνε ἢ κατὰ παράδοσιν συνδεομένη πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀπέναντι τῶν Ἰωαννίνων κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Μιτωκέλι μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Δουραχάνη. Περὶ

¹ Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. I' σ. 283.

ταύτης λέγεται, ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη, ὅτε ὁ Τοῦρκος Δουραχάν, ἐρχόμενος ἐκ Θεσσαλίας ἠκολούθη εἰς τὴν διάβασιν τῆς λίμνης ὡσεὶ ἄλλης τινὸς πεδιάδος ἕνεκα τῆς πῆξεως αὐτῆς. Διὸ εὐγνωμονῶν πρὸς τὴν Θεοτόκον, εἰς ἧς θαῦμα ἀνέγραφε τὴν διευκόλυνσιν ἐκείνην, ἐπηύξησε καὶ ἐκαλλώπισε τὴν ἤδη προϋφισταμένην μονήν, ἣτις ἔκτοτε φέρει τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ. Τίς δὲ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Δουραχάν (Τουραχάν), ἀν ἀληθεύῃ ἢ περὶ αὐτοῦ διήγησις, δὲν εἶνε εὐκολον νὰ διεξακριβώσωμεν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ταυτίσωμεν αὐτὸν πρὸς Τουραχάν τὸν στρατηγὸν τοῦ σουλτάνου Μουράτ Β', ὃν πράγματι βλέπομεν τὰ μὲν πρῶτον δρῶντα ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ¹, εἶτα δὲ νικῶντα τὸν Ἀλβανὸν φύλαρχον Ἀριανίτην Κομνηνὸν² καὶ καταδάντα κατόπιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ μὲν πρῶτον μετὰ τοῦ Μουράτ, εἶτα δὲ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ δεσπότης Δημητρίου Παλαιολόγου ἐναντίον τῶν Ἀλβανῶν τῆς χερσονήσου τῇ 1454, δύο ἔτη πρὸ τοῦ κατὰ τὸ 1456 συμβάντος θανάτου αὐτοῦ. Εἶτα δὲ ἀναφέρεται, ὅτι ἐπάγασεν ἡ λίμνη τῇ 1607³, τῇ 1687, ὅτε ὁ πάγος διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 19 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 19 Ἀπριλίου⁴, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1812⁵, τῇ 1818 ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου μέχρι τῆς 9 Ἰανουαρίου 1819⁶, τῇ 1863⁷ καὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1891⁸.

Εὐρίσκονται δ' ἐπὶ τῆς νησιδος ἕξ μοναὶ, εἰς ἃς προστίθεται

¹ Hertzberg Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens bis zur Gegenwart. Ἐν Γάθζ. 1877 σ. 450.

² Ἀυτόθι σ. 512.

³ II. Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφία τῆς Ἑπείρου. Ἐν Ἀθήναις. 1856. Τόμ. Β' σ. 223.

⁴ Ἀυτόθι σ. 226.

⁵ Ἀυτόθι σ. 225.

⁶ Ἀυτόθι σ. 224.

⁷ Κατὰ προφορικὴν ἀνακοίνωσιν γενομένην μοι ὑπὸ τοῦ ἀγίου Περιστερᾶς κ. Μελετίου εἰς ὃν καὶ ἄλλας ἀξιολόγους εἰδήσεις περὶ τῶν μονῶν τῶν ἐν τῇ νήσῳ τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων χρεωστῶ.

⁸ Ἴδε «Ἐνθυμήσεις ἐν τοῖς ἐντύποις Μηνιαίοις τοῦ Ἀρχιμανθρείου Ἰωαννίνων» (Νέου Ἑλληνομνημονοῦ Τόμ. Γ' σ. 434).

ἐβδόμη ἢ ἐκλιπούσα τοῦ Προδρόμου Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Εἶνε δ' αὐταὶ αἱ ἐξῆς:

α') Ἡ πασῶν ἀρχαιοτάτη, ἡ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐπονομαζομένου Σπανοῦ, ἐν τῇ ἡδὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου ἰδρύθη τῇ 1282 ὑπὸ τοῦ οἰκονόμου Ἰωαννίνων Μιχαῆλ τοῦ Φιλανθρωπηνοῦ σχολῆ, ἣτις, ὑπὸ ἄλλων κατόπιν γόνων τοῦ αὐτοῦ περιφανοῦς οἴκου διευθυνομένη, ἐξηκολούθησε διατηρουμένη μέχρι τοῦ 1612¹. Ἐξεῆλθον δὲ τῆς σχολῆς ταύτης ἀξιοὶ λόγου ἱερομόναχοι καὶ ἱεράρχαι, «ἐν οἷς Πρόκλος (1410), Νήφων ὁ Μεταξᾶς (1500), μητροπολίτης Ἰωαννίνων, Παρθένιος ὁ μικρὸς ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων Ἀδριανουπόλεως ἀναρρηθεὶς καὶ ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Ἰωάσαφ, πατριάρχης (1549) ἀναδειχθεὶς»².

Ὁ δὲ ναὸς τῆς μονῆς ἐκτίσθη τῇ 1292 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μιχαῆλ Φιλανθρωπηνοῦ, ὅστις εἶνε τεθαμμένος ἐν τῇ μονῇ, καθ' ἃ καὶ ἄλλοι τῶν εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον ἀνηκόντων³. Ὁ δὲ νάρθηξ τῆς ἐκκλησίας, ἀνεγερθεὶς ἐκ βάθρων τῇ 1569 ὑπὸ Ἰωάσαφ τοῦ Φιλανθρωπηνοῦ⁴, κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν τοιχογραφιῶν. Καὶ ἐν μὲν τῇ μεσημβρινῇ αὐτοῦ τοίχῳ ὁράται ἐν ἡμικυκλίῳ ἢ εἰκῶν τῆς πεντάδος τῶν Φιλανθρωπηνῶν ἐν μικρῇ σχήματι⁵. Ἡ δὲ μεσημβρινή πλευρὰ τοῦ νάρθηκος κοσμεῖται ὑπὸ περιέργων τοιχογραφιῶν, δεικνυουσῶν τὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὸν σὺνδεσμον μεταξὺ τῆς ἀρχαίας παιδείας καὶ τῆς ὀρθοδοξίας. Φέρουσι δ' αὐταὶ τὰς ἐπιγραφὰς "Ἑλλην Ἠλίτων, "Ἑλλην Ἀπολλώνιος, "Ἑλλην Σόλων, "Ἑλλην Ἀριστοτέλης, "Ἑλλην

¹ Τὴν χρονολογίαν ταύτην ἀνακοίνωσέ μοι ὁ ἄριστος Περιστερᾶς κ. Μελάτιος.

² Ἀραβαντινοῦ ἐνθ' ἀν. σ. 221.

³ Ἰωάννου Λαμπρίδου Περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ ἀγαθοεργημάτων. Ἐν Ἀθήναις. 1880. Μέρος Α' σ. 41 κ. ἄ.

⁴ Λαμπρίδου ἐνθ' ἀν. ὁ αὐτὸς αὐτόθι λέγει, ὅτι ἡ σχολὴ αὕτη διατήρηθη μέχρι τοῦ 1706.

⁵ Ν. Γέσιγαρδ Ἡπειρωτικά ἐν τῇ τοῦ Κλε. Ἀσασίου Ἀστικῆς Ἡμερολογίῳ τοῦ 1846 σ. 327 ἐν σημειώσει.

Πλούταρχος, "Ἐλλην Θεουκυδίδης φιλόσοφος¹. Δὲν εἶνε δ' ἡ ἐκκλησία αὐτῆ τῆς νήσου τῶν Ἰωαννίνων ἡ μόνη, ἐν ἣ βλέπομεν ἀπεικονιζομένους ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ φιλοσόφους. Ἄλλα παραδείγματα παρέχουσιν ἡμῖν αἱ μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἐν δὲ τῇ εἰς Διονύσιον τὸν ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων προσγραφομένῃ Ἑρμηνείᾳ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης ἐν ἰδίᾳ μακρᾷ παραγράφῳ ὑποτυποῦνται παραδειγματικῶς «Οἱ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι εἶπὸν περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ». Εἶνε δὲ οὗτοι ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ Σόλων, ὁ Θεουκυδίδης, ὁ Πλούταρχος, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, «Φίλων ὁ φιλόλογος» καὶ ὁ Σοφοκλῆς. Ἐπονται δ' ἐν τῇ αὐτῇ παραγράφῳ «Θούλης ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου», «ὁ μάντις Βαλαάμ» καὶ «ἡ σοφὴ Σιθύλλα»².

Ἐν τῇ αὐτῇ δὲ μονῇ ἐφυλάσσετο κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ μέγας πολυμιγῆς Ἱππειρωτικὸς κώδιξ ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κουβαρᾶς. Κατὰ τὸν Τσιγαρᾶν «τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐκάλουον οἱ ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἐνασκούμενοι πατέρες Κουβαρᾶν ὡς ἐκ τοῦ σχήματος³, μετεχειρίζοντο δὲ πολλάκις τοῦτο καὶ ὡς

¹ Ταῦτα τὰ ὀνόματα ἀσημείωσέ μοι ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἀριστοστατοῦ μισσιωνικῆς μουσείου Ἰωαννίνων κ. Ν. Ὀθωναῖος, προσθεῖς, ὅτι «τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας ὡς καὶ ἑτέρου φιλοσόφου τὰ ὀνόματα εἶνε δυσδιάκριτα, καταστραφέντα. Ἴδε Λαμπροῖδην ἐνθ' ἀν. σ. 45, ὅπου προστίθεται ὁ Φιλόσοφος Χίλων. Κατὰ δὲ τὸν Τσιγαρᾶν ἐνθ' ἀν. «δυστυχῶς μέγα μέρος τῶν τοιχογραφιῶν τούτων καταστράφη, ἐν δὲ τῇ περιωθῆντι ὑπάρχουσιν αἱ εἰκόνες Θεουκυδίδου καὶ μετ' αὐτὴν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Δημοσθένους καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Πλάτωνος καὶ Βασιλείου τοῦ μεγάλου, καὶ οὕτω καθεστῆς πολλῶν ἄλλων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ πατέρων τῆς ἐκκλησίας».

² Διονυδίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς. Ἐκδ. Ἁ. Παυδοπούλου Κεραμείως. Ἐν Πετρούπολει 1909 σ. 82 κ. ἑ.

³ Ταῦτα δὲν πρέπει νὰ παρεξηγηθῶσιν. Ὁ Κουβαρᾶς δὲν εἶχε σχῆμα τυχρὸν κουβαρίου, ἀλλ' ἐκκαλεῖτο οὕτω διὰ τὸ μέγεθος ὡς κώδιξ πολυμιγῆς (miscellaneous), καθ' ἃ ἄλλον κώδικα, πολυμιγῆ καὶ μέγιστον, τὸν Ἀγιόρειτικὸν 4608, οἱ μοναχοὶ τῶν Ἰδίων ὀνόμασαν μεταφορικῶς Ὀκεανόν. Ἴδε Σπυρ. Π. Λαμπροῦ Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκῃς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κώδικων. Ἐν Καταβριγίτῃ τῆς Ἀγγλίας. 1880 σ. 138 μετὰ τὸν ἀριθμὸν 304. Πρβλ.

βάθρον, ἐφ' οὗ ἐπάτουν καὶ ἤναπτον τὰς κανδύλας τῶν ἐν τῇ τέμπλῳ τῆς ἐκκλησίας ἱερῶν εἰκόνων. Οἱ λόγιοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκάλουν τὸ χειρόγραφον Χρονογράφον, οἱ δὲ ἀοίδιμοι διδάσκαλοι Μπαλάνος, Φαλίδας καὶ ἄλλοι συχνὰ μετέβαινον καὶ οὐ μόνον ἀνεγίνωσκον, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραφον ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ὀλοκλήρους. Ἐσώζετο τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ μέχρι τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ Φαλάριδος τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ πασσαῖ, σὺν τῇ καταστροφῇ δὲ τοῦ τυράννου ἄφαντον ἐγένετο καὶ τοῦτο μετὰ πολλῶν ἄλλων κειμηλίων ἐν τῇ πανωλεθρίᾳ καὶ διαρπαγῇ ἐκείνῃ καὶ ἐν τῇ διασπορᾷ τῶν κατοίκων ἐκ ταύτης καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως. Ἄγνωστον δὲ εἶνε, ἂν κατεκερματίσθη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν, ἢ ἂν ἐχρησίμωσεν εἰς κατασκευὴν φυσιογγίων, ὡς πλεῖστα ἄλλα χειρόγραφα πλεῖστων ἄλλων μονῶν, ἢ βέβηλοι χεῖρες ἀφήρασαν αὐτὸ καὶ ἀπεμπόλησαν εἰς ξένους¹. Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ὁ Ἰσιγάρᾳ περὶ τοῦ Κουβαρᾶ. Ὁ δὲ διάκονος τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐπανέλαβέ μοι μὲν τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰσιγάρᾳ λεγόμενα περὶ τῆς χρήσεως τοῦ Κουβαρᾶ ὡς ὑποβάθρου πρὸς ἀνάβασιν τοῦ ἀνάπτοντος τὰς κανδύλας τῆς ἐν τῇ μονῇ ἐκκλησίας, μοὶ προσέθηκε δὲ, ὅτι, καθ' ἃ εἶχεν ἀκούσει πρὸ ἐτῶν, τὸν Κουβαρᾶν εἶχε λάβει ἐκ τῆς μονῆς τῶν Φιλιανθρωπητῶν ὁ πατήρ τοῦ νῦν

Θομῆωνος = Λάμπρου Ἐγχειρίδιον ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς πλκιογραφίας. Ἐν Ἀθήναις. 1903 σ. 109.

¹ Ἐνθ' ἂν. σ. 327 κ. ἔ. Ἐκθέται κατόπιν ἐ Ἰσιγάρᾳ ἐν σ. 324 κ. ἔ. τὰ περὶ τοῦ Μικροῦ Κουβαρᾶ, αὐτῷ καλουμένου κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Μέγαν. Ἦτο δ' ὁ Μικρὸς Κουβαρᾶς ἐπιτομὴ τοῦ Μεγάλου, «σχῆματος δεκάτου ἔκτου τοῦ φύλλου χάρτου, ὀγκώδης ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας δεκτύλους, λίαν εὐανάγνωστος καὶ καλῶς δεδεμένη ξύλη καὶ δέρμητι». Συνεταχθῆ δ' αὕτη ἢ ἐπιτομὴ ὑπὸ τοῦ Μπαλάνου καὶ εἶχε περιέλθει εἰς χεῖρας τοῦ συγγραφοῦς αὐτοῦ καὶ τῶν Ἰωσιμαδῶν καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφόρου τῆς Ἰωσιμακίαις σχολῆς Ἀλαξίου Φιλίου, πατρὸς τοῦ πρὸ τινῶν ἐτῶν θανόντος ἐν Ἀθήναις ἐφόρου ἀρχαιοτήτων. Ἀνακείσθαι δ' ἵπ' αὐτοῦ εἰς τινα ἑκκλῆσιαν οὗτος δὲν ἐκεστράφη πλέον, οὐδ' ἐγνώθη ἔκτοτε ἢ τύχη αὐτοῦ. Κεφάλαια δ' αὐτοταλῆ ἀξ αὐτοῦ ἀντιγραφέντα εἶχεν ἐν τῇ (κελλοσιπῆκῃ) αὐτοῦ ἐ μακαρίτης Σταμάτιος Κρίνος, μεταχειρίσθη δ' αὐτόν καὶ ἐ Ἀραβζντινῶς ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου.

Τούρκου δημάρχου Ἰωαννίνων Γιαγιάμπεη, καὶ ἔστειλεν αὐτόν, καθ' ἃ φαίνεται, εἰς τὴν Κωνσταντινοῦπολιν. Καὶ ἄλλοι δ' ἐν Ἰωαννίνοις μοι εἶπον ταῦτά. Ὁ δὲ ἅγιος Περιστερᾶς κ. Μελέτιος ἀνεκοίνωσέ μοι, ὅτι κατ' ἄλλην παράδοσιν τὸν κώδικα τοῦτον εἶχεν ὑπεξαιρέσει ἐκ τῆς μονῆς λαθραίως Ὁθωμανὸς ἐξ Ἰωαννίνων, καλούμενος Βεχτήπ ἐφένδης.

Ἡ μονὴ αὕτη, ὀρφανὴ μείνασα, προσηρτήθη τῷ 1892 εἰς τὴν τῆς Ἐλεούσης.

6') Ἡ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἡ ἐπονομαζομένη τοῦ Ντιλιου.

γ) Ἡ μικρὰ μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἡ ὄνομαστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ γενομένου φόνου τοῦ Ἀλῆ πασσαῖ τῷ 1822. Καὶ πότε μὲν ἐκτίσθη ἡ μονὴ αὕτη εἶνε ἄγνωστον, ἀλλ' ὑφίστατο ἤδη πρὸ τῆς ἐν ἔτει 1507¹ ἐπὶ τῆς νησιδος κτίσεως τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀψαράδων², περὶ ἧς κατωτέρω. Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἀσκοῦνται νῦν καλογραῖαι. Ἀλλὰ δὲν ἔχει ἡ μονὴ αὕτη, καλογραιῶν σχέσιν πρὸς τὴν Ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους, περὶ ἧς ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτῶν ἀναγινώσκομεν τάδε· Μετὰ τοῦτο καὶ τὸ πλησίον τοῦ χωρίου κελλίον ἐκτίσθη παρ' ἡμῶν, ὅπερ αἱ κατὰ σάρκα καὶ κατὰ πνεῦμα ἡμῶν ἀδελφαὶ κατόκουν, τὸν μονήρη βίον προελόμεναι· τρεῖς γὰρ ἦσαν αὗται, καὶ σὺν αὐταῖς καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἡμῶν, τῷ ἱερῷ καὶ οὗτοι τῶν μοναχῶν σχήματι τελειωθέντες³. Καὶ ὁ μὲν πατήρ τοῦ Νεκταρίου καὶ τοῦ Θεοφάνους ὠνομάζετο κατὰ μοναχοῦς Ἰωδ καὶ ἀπέθανε τῷ 1523-4⁴, ἡ δὲ μήτηρ ἐκαλεῖτο ὡς μοναχὴ

¹ Ἰδὲ κατωτέρω σ. 12 σημ. 2 καὶ σ. 14.

² Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Β' σ. 100 στ. 17.

³ Αὐτόθι σ. 100 στ. 80—102, στ. 2.

⁴ Ἐν σημειώματι τοῦ κώδικος 127 φ. 705^β τῆς μονῆς Βαρυλάμ τῶν Μετεώρων ἀναγινώσκονται τάδε· Ἐκοιμήθη ὁ ἐν μοναχοῖς κῆρ Ἰωδ ὁ ἡμῶν πατήρ ἔτους 723^β. Πορφυρίου Οὐσπένσκη Ἀποδημία εἰς τὰς μονὰς τῶν Μετεώρων, βωσι-

Καταφυγή καὶ ἐκοιμήθη τῇ 7 Νοεμβρίου τοῦ 1506¹, τῶν δὲ τριῶν αὐτῶν ἀδελφῶν γινώσκωμεν ἄλλοθεν τὰς δύο, φερούσας ὡς μοναχὰς τὰ ὀνόματα Ἀθανασίας καὶ Εὐγενίας. Τούτων ἡ μὲν Ἀθανασία ἀπέθανε τῇ 11 Νοεμβρίου τοῦ 1513, ἡ δὲ Εὐγενία τῇ 1513 - 4 ἢ τῇ 1523 - 4². Περὶ δὲ τῆς τρίτης ἀδελφῆς οὐδὲν μαθάνομεν.

Καὶ ἡ μονὴ αὕτη προσηρτήθη τῇ 1892 εἰς τὴν τῆς Ἑλεούσης.

δ') Ἡ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἐπὶ τῆς βραχίωδους κορυφῆς τῆς νήσου, ἧτις, ἀπὸ πεντηκονταετίας καὶ ἐπέκεινα μείνασα ὄρφανὴ μοναχῶν, διευθύνεται ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὑπὸ τῆς ἐν Ἰωαννίνοις συντεχνίας τῶν γουναράδων.

ε') Ἡ τοῦ Σιωτήρος, ἧτις εἶχε δύο ναῖσκους, ὧν ὁ ἕτερος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Βαρβάρας, καὶ τινὰ παρακείμενα δωμάτια, ὀλιγοστάς δὲ προσόδους. Αὕτη μέχρι τοῦ 1890 διηρθύνητο ὑπὸ τῶν κατὰ καιροῦς ἡγουμένων αὐτῆς ὧν τελευταῖος ὑπῆρξεν ὁ καλούμενος Σεραφεῖμ· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ ἐν τῇ μονῇ Παντελεήμονος φόνου τοῦ Ἀλλῆ πασσα τῇ 1822 οἱ δύο εἰρημένοι ναῖσκοι καὶ τὰ παρακείμενα δωμάτια ἐπυρπολήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν. Ἀλλ' ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθησαν οἱ ἐν τῇ ἐτέρῃ τῶν ναῖσκων, ἐν οἷς καὶ ἡ μήτηρ τοῦ νῦν ἀγίου Περσιστερᾶς. Ἐκτοτε δ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἡ μονὴ αὕτη ἔμεινεν ἔρημος καὶ ἄδικος, ἕως

στὶ ἐκδ. Σόρκου ἐν Πατρουπόλει. 1897 σ. 514. — Ν. Βέη ἐν Βυζαντινῶν Τόμ. Α', 1909 σ. 306.

¹ Ἴδε τὸ σημεῖωμα μεταῶρον ἐν φ. 705β' Ἐκοιμήθη ἡ ὁσία μήτηρ ἡμῶν ἡ ἐν μοναχαῖς Καταφυγή ἔτους 718^{κα} μηνὶ Νοεμβρίῳ 7 (Πορφυρίου Οὐσπένσκη ἐνθ' ἀν. σ. 514. — Ν. Βέη ἐνθ' ἀν. σ. 306).

² Ἴδε τὰ ἐξῆς σημεῖωματα τοῦ ἀνω κώδικος τῶν μεταῶρων Ἐκοιμήθη ἡ ἐν μοναχαῖς Ἀθανασία ἡμῶν ἀδελφὴ ἔτους 718^{κα} μηνὶ Νοεμβρίῳ 11. — Ἐκοιμήθη ἡ ἐν μοναχαῖς Εὐγενία ἡμῶν ἀδελφὴ 718^β (Πορφυρίου Οὐσπένσκη ἐνθ' ἀν. σ. 514. — Ν. Βέη ἐνθ' ἀν. σ. 306). Τὸ ἐν τῇ σημεῖωματι ἔτος τοῦ θανάτου τῆς Εὐγενίας 718^β (= 1513) εἰς ἔχει ὀρθῶς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔπαισι ἀμείσως τῷ ἀνωτέρῳ ἔτει 718^{κα} καὶ προηγείται τοῦ ἐπομένου 718^β, εἶνε σαφές, ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ εἰς 718^β ἢ 718^α. Κατὰ ταῦτα ἡ Εὐγενία ἀπέθανε τῇ 1513 - 4 ἢ τῇ 1523 - 4.

ἀκολουθῶς ἠνώθη μετὰ τῆς ἱεράς μονῆς τῆς Ἐλεούσης καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἡγουμένου αὐτῆς ἀρχιμανδρίτου Ἀβδακοῦμ, τοῦ κατὰ κόσμον Ἀθανασίου Δ. Παπούλη, ἔστις ἤδη πρὸ τοῦ 1836 εἶχε προσληφθῆ ὡς δόκιμος ὑπὸ τοῦ τότε ἡγουμενεύοντος τῆς μονῆς Ἐλεούσης ἱερομονάχου Γρηγορίου. Ὁ δὲ Ἀβδακοῦμ ὡς «ἡγούμενος Ἐλεούσης καὶ Σωτήρος» ἀνωκοδόμησε τῷ 1851 τὸν ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως.

γ') Ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, κτίσμα Νεκταρίου καὶ Θεοφάνους τῶν Ἀφραδάων¹, κειμένη παραπλευρῶς τῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος πρὸς τὸν βράχον καὶ ἔχουσα περικαλλῆ καὶ κομψὸν ναῖσκον καὶ τινὰς οἰκίσκους, ἦτις ἀπὸ μακροῦ μείνασα ὄρφανὴ ἠνώθη ἔκτοτε μετὰ τῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Τὰ περὶ τῆς κτίσεως τῆς μονῆς ταύτης μανθάνομεν λεπτομερῶς ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας τῶν κτητόρων. Καὶ βῆ οὗτοι, προσδραμόντες εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, προσῆλθον τὸ πρῶτον περὶ τὸ 1496² πρὸς τινα ὄσιον ἄνδρα, γηραιὸν συνέσει καὶ ἡλικίᾳ καὶ πάσῃ κεκοσμημένον ἀρετῇ, Σάββαν καλούμενον, οὗ ὕμνοισι τὸν ἅγιον βίον³. Εἶτα δὲ μετὰ δεκαετῆ παρ' αὐτῷ διατριβῆν, ἐκείνου θανόντος τῇ 7. Ἀπριλίου τοῦ 1505⁴,

¹ Ὁ συνάδελφος κ. Γεώργιος Χατζηδάκις, ἐρωτηθεὶς περ' ἐμοῦ, ἀπεφάνθη, ὅτι οὐδόπως ἀπίθανον θεωρεῖ τὴν ἐκ τοῦ ὀνόματος Γαράς προέλευσιν τοῦ Ἀφραδά ἐνεκα τῆς ἀναλογίας τῶν πολλῶν περ' ἡμῖν ὀνομάτων, ὅσα προσλαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τὸ αἰ, εἰ καὶ δὲν ἔχει γνωστὸν ἄλλο παράδειγμα τῆς πρὸ τοῦ ψ τοιαύτης προτάξεως τοῦ α' «ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει μέγα τι, ἄλλως τε καὶ ἀφοῦ αἱ ἀπὸ τοῦ στοιχείου τούτου ἀρχόμεναί λέξεις δὲν εἶναι πολλαί. Δύνασθε ἄρα εὐλόγως νὰ παραγάγητε τὸ ὄνομα τὸ περὶ οὗ λόγος ἐκ τοῦ Γαράς».

² Τῷ 1506—1507 ἐκτίσθη οἱ Ἀφραδάδες τὴν μονὴν τοῦ Προδρόμου (Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Β' σ. 161, στ. 22), πρὸ δὲ τῆς κτίσεως εἶχον μεταβῆ εἰς τὸ Ἁγιον ὄρος (ἐν τούτῳ σ. 99, στ. 25) καὶ ἐν ὅλοις δέκα ἔτεσι πρὸ τῆς εἰς Ἀθῶν μεταβάσεως διέμειναν ἐν τῇ λιμναίᾳ μονῇ τῶν Ἰωαννίνων. Κατὰ τὰ αὐτὰ ἐγείνην μοναχοὶ τὸ πρῶτον περὶ τὸ 1495—1496.

³ Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Β' σ. 98, στ. 16 κ. ε.

⁴ Ἐν σημειώματι τοῦ κώδικος 127 τῆς μονῆς Βαρλαάμ τῶν Μετεώρων, φ. 705β, ἀνγχιγνώσκονται ταῦτα· Ἐκοιμήθη ὁ ὄσιος πατήρ ἡμῶν κτῆ Σάββας ἔτους 1505 μηνὶ Ἀπριλίῳ 7 (Πορφυρίου Οὐσπένσκη ἐνθ' ἄν. σ. 514.—N. Βέη ἐνθ' ἄν. σ. 306).

μετέβησαν εἰς τὸ κατὰ τὸ Ἅγιον ὄρος μοναστήριον Διονυσίου, ἐν ᾧ ἐμόναζεν ὁ πατριάρχης Νήφων Β' μετὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ πατριαρχεῖαν, καὶ, λαβόντες ὄρον καὶ κατόνα μοναχικῆς καταστάσεως¹, ἐπέστρεψαν μετὰ τῶν εὐλογιῶν αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Ἰωαννίνων νήσῳ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτῶν. Εἶτα δὲ διὰ μακρῶν διηγοῦνται ὡς ἐξῆς τὰ τῆς αὐτόθι διατριβῆς καὶ τὰ κατὰ τὴν κτίσιν τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου² ἐν ἔτει 1506-7. Καὶ ἐπειδὴ τὸ κελλίον ἡμῶν ἔχον κτίτοράς τινας κοσμικοὺς καὶ, ὡς ἰδιοποιούμενοι τοῦτο καὶ κτιτορικά τινα δικαιώματα ἐκζητοῦντες, οὐ μικρὰν τὴν σύγχυσιν ἡμῖν προεξέονον, συμφέρον εἶναι ὑπολογισάμενοι ἀναχωρήσαι τοῦ τόπου, ἢ τοῦ τῆς ἡσυχίας ἐκπίπτειν καλοῦ, καὶ δὴ σκεπτόμενοι καθ' ἑαυτοὺς καὶ συμβουλευόμενοι, εὖρομέν τινα τόπον εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς αὐτῆς νήσου, ἐπιτιηδεῖως ἔχοντα πρὸς ἡσυχίαν, ὡς ἦν ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν, πλησίον ὄντα ἐτέρου τινὸς ἡσυχαστηρίου, ὅπερ ἐκαλεῖτο τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος εἰς σπηλαιον σχηματιζόμενον καὶ ἀνωθεν μὲν εἰς ὕψος ἐκτεινόμενον ὅτι πολὺ, τὴν λίμνην ἔχον ὑποκάτωθεν, κατὰ δὲ τὸ μέσον τὴν κοιλίτητα, ἦτοι αὐτὸ τὸ σχῆμα τοῦ σπηλαίου, Γούβια κοινῶς καλούμενον ἐν ᾧ Ἀντώνιος τις μονάζων ὑπῆρχεν ἐν παλαιαῖς τοῖς χρόνοις, ἄκραν ἄσκησιν καὶ πολιτείαν ἀρίστην ἐνδειξάμενος ἐν ὅλοις γὰρ ἔτεσι δεκαοκτῶ, ὡς ἠκηκόαμεν, ἔγκλειστος ἐκεῖσε διεκαρτέρησεν, ὅθεν καὶ τοῦ προορατικοῦ ἠξιώθη χαρίσματος... Πλησίον γοῦν τοῦ αὐτοῦ σπηλαίου κτισμάτιόν

¹ Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Β' σ. 100, στ. 32 — σ. 100, στ. 1.

² Κατὰ τὴν αὐτοβιογραφίαν Θεοφάνους καὶ Νεκταρίου ἡ μονὴ ἐκτίσθη τῷ 1506-1507. Ἴδε κατωτέρω σ. 14. Ὁμοίως δ' ἐν τῇ σημειώματι τῶν Μεταφῶν ἀνχινώσκονται τάδε· Ἠρξάμεθα σὺν θεῷ εἰν ἀνεργεῖσθαι ἐκ μάθρον τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ τριῶν Προδρόμων εἰς τὸ Νῆον ἔτος 1506 (Προφύριου Θεοφάνου ἐνθ' ἀν.— Ν. Πέττ ἐνθ' ἀν.). Κατὰ ταῦτα ἀνκριθῶς λέγει ὁ Ἀρσενίου (ἐνθ' ἀν. σ. 222), ὅτι μετὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1506 κτίσιν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς Λυκοτριχίον ὁ Νεκτάριος καὶ Θεοφάνης ἀκολούθως ἔκτισαν τὴν ἐν τῇ νήσῳ μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

τι σμικρότατον, παλαιὸν σχῆμα ναοῦ ἐμφαίρον, ἐφέρετο, μόνου τοῦ βήματος αὐτοῦ, καὶ τούτου κισσῶ περικαλυπτομένου, ἐνδεικνυμένου ὡς ἦν ἐκεῖσε καὸς ποτε. Τοῦτον οὖν τὸν τόπον ὡς εὔρομεν ἀρέσκοντα ἡμῖν πρὸς τὸ οἰκοδομῆσαι κελλίον, λίαν ἐχάρημεν ἐκ ψυχῆς καὶ ἠγαλλιασάμεθα. Καὶ εὐθὺς τῷ τοῦ τόπου ἀρχιερεῖ¹ προσελθόντες καὶ τὰ περὶ τοῦ τόπου καὶ τῆς ἡμετέρας βουλῆς κοινολογησάμενοι, εὔρομεν καὶ αὐτὸν σπνευδοκοῦντα εἰς τοῦτο· καὶ λαβόντες² παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔθος συγχώρησιν καὶ δι' οἰκείων γραμμάτων στηρίξας καὶ βεβαιώσας ἡμᾶς μηδένα ἔχειν τὸν ἐμποδίζοντα εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον ἀπάρεσθαι. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κῦρις Παχώμιος δι' ἱερῶν αὐτοῦ γραμμάτων πατριαρχικῶν ἐστήριξεν εἰς τοῦτο καὶ κατησφάλισατο, εἰς τὸ μηδένα ἔχειν τὸν τολμήσαντα ἐμποδίσειν ἢ ἐκκόψαι τοῦ θείου ἔργου ἡμᾶς. Ὅς καὶ παραγενόμενος ὕστερον σωματικῶς ἐν ἐκείνῳ τῷ παρ' ἡμῶν οἰκοδομηθέντι κελλίῳ καὶ τὰ οἰκοδομήματα ἀρεσθεῖς, ταῖς εὐχαῖς αὐτοῦ ἡμᾶς ἐπὶ πλεῖον ἐστήριξεν. Ταύτην δὲ ἡμῶν λαβόν-

¹ Ἦ, οὗτος δὲν μνημονεύεται. Πρὸς μὲν τῷ Ἀραβαντινῷ (Χρονογραφία τῆς Ἑπειροῦ Τόμ. Β' σ. 237) σημειοῦνται ἀρχιερατεῦσαντες περὶ ταῦτα τὰ ἔτη ἐν Ἰωαννίνοις ὁ Νεόφυτος (1484), καὶ Θεόληπτος ὁ καὶ πατριαρχεύσας, περὶ οὗ ὁ Ἀραβαντινὸς σημειοῦναι ὡς μητροπολίτου Ἰωαννίνων τὸ ἔτος 1515. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν συμβαδίζει οὔτε πρὸς τὰ παρὰ τῷ Μαθᾶ (Κατάλογος ἱστορικῶν τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς πατριαρχῶν. Ἐν Ναυπλίῳ. 1837 σ. 175 κ. ε. Ἐκδ. 6' ἐν Ἀθήναις. 1884 σ. 112) ἔτη πατριαρχείας 1511-1520, οὔτε εἰς τὰ παρὰ τῷ κ. Γεωθεῶν (Πατριαρχικὸν πίνακες. Ἐν Κωνσταντινουπόλει σ. 499) 1514-1520. Καὶ αὐτὸς δ' ὁ Ἀραβαντινὸς ἀλλαχοῦ (ἐνθ' ἄν. Τόμ. Β' σ. 222) ἀναφέρει, ὅτι ὁ Θεόληπτος «ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1516 ἐπέτυχεν ἵνα ἀνυψωθῆ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον». Μετ' αὐτὸν δ' ἀναγράφεται παρὰ τῷ Ἀραβαντινῷ (ἐνθ' ἄν. σ. 237) Νήφων ὁ Ἰωαννίτης τῷ 1513. Εἰς τοῦτους δὲ προστίθεται ὁ Σωφρόνιος, περὶ οὗ ἀναγινώσκωμεν τάδε ἐν σημειώματι τῆς μονῆς Βαρλαάμ ἐν Μπετώροις (Μορφουρίου Οὐδὲπέδσκη ἐνθ' ἄν. — Ν. Βέν ἐνθ' ἄν. σ. 307): Ἐκοιμήθη ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ἰωαννίνων κῦρ Σωφρόνιος Ἰ' ἔτους 15. Πότε δ' ἔπερξε μητροπολίτης Ἰωαννίνων ὁ τῷ ς' 1525—6 θανὼν Σωφρόνιος δὲν μνησάνομεν.

² Ἦ μετοχὴ αὐτῆ καὶ αἱ κκτόπων ἀντὶ ῥημάτων, ὡς ἴδη κατὰ τοὺς τελευταίους βυζαντινοὺς χρόνους.

των παρὰ τε τοῦ προορηθέντος ἱεράρχου Ἰωαννίνων τὴν ἐνδοξοῦν καὶ παρὰ τοῦ ἀγιοτάτου πατριάρχου βεβαιωθέντων, ἠρξάμεθα εὐθὺς σὺν θεῷ καὶ τοῦ ἔργου. Καὶ δὴ κοπιήσαντες οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐκκοπὴν τοῦ σπηλαίου ἐκείνου καὶ τῆς ὑπ' αὐτῷ λίμνης πρὸς τὴν ἀναπληρωσάσθαι ὅλην αὐτὴν καὶ στερεὰν ποιῆσαι καὶ ἐπιτηδεῖαν πρὸς τὴν οἰκοδομίην, ἀνεγείρωμεν ἐν αὐτῷ τόπῳ εἰς ὄνομα τοῦ ἐνδόξου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ σὺν αὐτῷ τετελέκαμεν δι' ὀλίγου καιροῦ καὶ ἐτέρας κέλλας καὶ πᾶσαι ἀπλῶς τὴν αὐτοῦ περιουσίαν, καθ' ἃπερ ὄραται μέχρι τῆς σήμερον. Ἦν δὲ τότε τὸ 7^{ον} 16^{ον} ἔτος τρέχον, ὅτε ταῦτα ἐπυρρίτετο παρ' ἡμῶν. Ἀλλὰ τῷ πονηρῷ οὐκ ἤρεσκεν ταῦτα γινόμενα, οὐδ' ἐπαύσατο κινῶν καθ' ἡμῶν τοὺς ἀλλογενεῖς καὶ ἐπιηρεαστάς τῶν διὰ τὰς ἡμαρτίας ἡμῶν παραχωρήσει θεοῦ κρατούντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις ταύτοις καιροῖς. Ὅθεν καὶ πειρασμοὺς οὐκ ὀλίγους παρ' αὐτῶν ὑπομείνωμεν ἕνεκεν τῶν κτισμάτων ὧν ἀνεγείρωμεν· θεοῦ δὲ χάριτι δι' ἐξόδων καὶ ἀναλωμάτων πολλῶν σεσιγήκαμεν αὐτούς, καὶ τὰ τοῦ ἔργου εἰς τέλος ἠγάγομεν πάντα δι' οὐκείων πόνοιον καὶ κόπων καὶ πατρικῶν κτημάτων πεποιηκαίτες¹.

Ἄλλα παρὰ τὰ σύντονα ταῦτα ἔργα βραχὺν διέμειναν χρόνον οἱ Ἀψαράδες ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν κτισθείσῃ μονῇ, ἐπειδὴ οὐκ ἦν ἀρεκτὸν τῷ πονηρῷ καὶ ἀνθρώποκτονῳ διαβόλῳ ὄρατῃ ἡμῶν κατὰ θεὸν καὶ εἰρηρικῶς ζῶντις². Οὐχ ἤτερον εὐρίσκομεν αὐτοὺς διαμένοντας ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου ἔτι τῇ 1511³. Ἐπὶ τούτοις δ' ἀπῆλθον εἰς τὰ Μετέωρα, ὅπου ἀνέκτισαν τὴν μονὴν Βαρλαάμ. Ἄγνωστος δ' εἶπε ἢ τύχη τῆς μο-

¹ Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Β' σ. 106, στ. 9—σ. 101, στ. 29.

² Ἀδελφ. σ. 102, 4.

³ Ἐν τῇ σημειώματι τῶν Μετεώρων ἀνεκτινίσθησαν ταῦτα· Ἐξεδόχηται ἀπὸ τῶν ἐν τῇ τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἤλθαμεν εἰς τὴν σκήτην τοῦ ἱεροῦ Μετεώρου καὶ ἐκατήσαμεν εἰς τὸν σκύλον τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου ἔτους 716' (Πορφυρίου Ὁμοσπένσκου σ. 544.—N. Βέη σ. 307).

νης Προδρόμου μετὰ τὴν ἀναχώρησίν τῶν Ἀφαράδων καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς, ἣς λείψανόν εἶνα σήμερον ἡ σωζομένη ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Μόνον δὲ περὶ τῶν κτιστῶν μανθάνομεν, ὅτι ἀπέθανον ἐν Μετεώροις ὁ μὲν Θεοφάνης τῆ 17 Μαΐου 1544, ὁ δὲ Νεκτάριος τῆ 7 Ἀπριλίου 1550¹.

ζ') Ἡ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐπονομαζομένου μὲν ἄλλοτε τῶν Μεθοδάτων², ἀπὸ οἴκου πιθανῶς οὕτω καλουμένου, ἢ τῶν Κυομάτων³ ἢ Γκιουμάτων⁴, ἀπὸ τῶν κτιστῶν, οἵτινες ἦσαν κατὰ παράδοσιν Ἰωαννίται γουναράδες ἐν Βενετία, νῦν δὲ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι Θεοτόκου τῆς Ἐλεούσης. Ἡ μετονομασία τῆς μονῆς ταύτης συνδέεται πρὸς τὴν ἐξῆς παράδοσιν. Ἐν τῇ κατὰ τὰ Ἰωάννινα ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ὑπῆρχεν ἀρχαία εἰκὼν Θεοτόκου τῆς Ἐλεούσης, ἣν κατὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης εἰς τὸ καὶ σήμερον σωζόμενον τζαμίον Ἀνοματζάχ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων Χριστιανός τις εὐλαβῆς διέσωσεν ἀπαγωγῶν ἐκαίθειν. Ἐσώζετο δὲ αὕτη περὶ τὸ 1484 παρά τινι μοναχῇ καλουμένῃ Παρθενία καὶ οἰκούσῃ ἐν τῇ κωδωνοστασίῳ τῆς ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῶν Ἰωαννίνων κειμένης ἐκκλησίας τοῦ Παντοκράτορος. Κατὰ παραγγελίαν δὲ τῆς Θεοτόκου, ἐν ὄναίρῃ ἐπιφανείσῃ, ἡ Παρθενία ἀφιέρωσε τὴν εἰκόνα τῆς Ἐλεούσης εἰς τὴν ἐν τῇ νησιδί μονῇ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἣτις ἔκτοτε μετωνομάσθη τῆς Ἐλεούσης⁵.

¹ Ἐν τῷ σημειώματι τῶν Μετεώρων ἀναγιγνώσκονται τὰς: Ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατήρ ἡμῶν κϋρ Νεκτάριος ἱερομόναχος καὶ κτίστης τοῦ Βαβλαῦ ἐν τῇ ^{ω ω ω} 7^η ἡμέρῃ μηνὶ Ἀπριλίου 7^η ἡμέρῃ β^α τῆς διακαιησίδμου. — Ἐκοιμήθη ὁ προηγούμενος ὁ πατήρ ἡμῶν ὁ ἐν ἱερομονάχοις κϋρ Θεοφάνης 7^η ἐν μηνὶ Μαΐου 15^η ἡμερομηνίας Κυριακῆς ἑορτῆ τοῦ τιφλοῦ (Πορφυρίου Οὐσπένσκη σ. 514—45. — Ν. Βέη ἐνθ' ἀν. σ. 306—7).

² Ἴδε τὴν κατωτέρω ἀπανταχοῦσαν ἐν σ. 21 στ. 13.

³ Ἴδε τὴν κατωτέρω ἐπιγραφὴν ἐν σ. 16 στ. 4.

⁴ Ἴδε τὸ ἐπίθετον Γκιουμάτικον ἐν τῇ κατωτέρω ἀπανταχοῦσῃ ἐν σ. 21, στ. 17. Παρ' Ἀραβαντινῶ ἐνθ' ἀν. σ. 221 τοῦ Γκιούγμα.

⁵ Ἀραβαντινοῦ ἐνθ' ἀν. σ. 221. Πρὸς τὴν κατωτέρω ἀπανταχοῦσαν ἐν σ. 22, στ. 1.

Ἐραιτέρω δὲ διηγοῦνται οἱ ἐν τῇ μονῇ κατὰ παράδοσιν, ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκεῖνη ἐτέθη ἐν τιμῇ θέσει τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀλλ' αὐτομάτως εὐρέθη μετατεθειμένη ἐν τῷ νάρθηκι. Ὅτε δὲ καὶ πάλιν μετατεθεῖσα εἰς τὸ ἱερόν μετέβαλε θέσιν ὡς ἐκ θαύματος, ἀφέθη ἔκτοτ' ἐν τῷ νάρθηκι, ὅπου καὶ νῦν ἀπόκειται, θεωρουμένη κατὰ παράδοσιν ὡς φιλοξενουμένη μέχρι τῆς αἰσίας εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς ἐκκλησίαν ἐπανόδου. Εἶπε δ' ἡ εἰκὼν αὕτη μεγάλη καὶ παλαιά, καὶ περιεκοσμήθη τῷ 1769 δι' ἀργυροῦ πλαισίου, φέροντος τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

† Εὐρηται αὕτη ἡ εἰκὼν ἡ ἐν τῇ παρασκευῇ οὖσα | νῦν δὲ ἀναμαρτυράει διὰ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας ὑπὸ | τινος μοναχῆς καὶ διαποκαλύψεως ἐδόθη μα|ξίμου τινὸς ἱερομονάχου πέραν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁ|γίου νικολάου τῶν κνομάτων ἐπιλεγομένη τε|θηναί. Ἦς τὰ θαύματα
 5 καὶ οἱ ἀγαθηναῖοι κηρύττουσι ἀσυμῶθι δὲ τανῶν τῇ μὲν ἐπιμελείᾳ | καὶ συνδρομῇ τοῦ τῆς αὐτῆς καθηγουμένου μονῆς | κυρίου χριστοφόρου ἱερομονάχου τῇ δὲ τέχνῃ καὶ | κατσκευῇ διαμαντῇ ἱερέως καλορίτου 1769. | Δέησις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ κωνσταντίνου ἐλένης τῶν τέκνων καὶ γονέων αὐτῶν. Ἐν μηνί ἄπριλ. ,αψνθ'.

Εἶπε κατὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπαργύρωσις τῆς εἰκόνης ταύτης ἔργον ἐνὸς τῶν Καλαρρυτιωτῶν ἐκείνων καλλιτεχνῶν, οἵτινες διεκρίνοντο ἐπὶ μεγάλῃ δεξιότητι περὶ τὴν ἀργυροχοίαν καὶ χρυσοχοίαν¹.

Ἐν δὲ τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας σώζεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ:

Ἰνωσκε, ὦ ἀναγνώστα, ὅτι ὁ νάρθηξ οὗτος ἐκτίσθη μὲν πρότερον μετὰ καὶ τῆς περιοχῆς καὶ λοιπῶν νέων οἰκίσκων ἐπὶ τῆς ἡγουμενείας τοῦ ἀοιδήμου καὶ ἐν Πνευματικοῖς Πατράσι κυρ Γερασίου ἀρχιερατεύοντος ἐν Ἰωαννίνοις τοῦ Πανιερωτάτου κυρίου Γρηγορίου τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἱστορήθη δὲ ὁ αὐτὸς νάρθηξ διὰ δαπάνης τινῶν φιλοθέων καὶ τῆς Μονῆς ἡγουμενεύοντος τότε τοῦ ἐν Ἱερομονάχοις κυρ Χριστοφόρου καὶ διὰ εὐρυχωρίαν τῆς ἐκκλησίας ἐκρη-

¹ Πρβλ. Σπυρ. Η. Λάμπρου Συρράκων καὶ Καλαρρυτῶν ἐν Λόγοις καὶ ἔργοις. Ἐν Ἀθήναις. 1902. σ. 518 κ. ε.—Τοραυτὸν ἀγγεῖον καλαρρυτιωτικῆς τέχνης ἐν Νέῳ Ἑλληνομνημονί Τόμ. Γ' σ. 440 κ. ε.

μνίσθη ἡ μέση καμάρια τῆς ἐκκλησίας ἧτις ἦν πλησίον τοῦ δεσποτικοῦ θρόνου ὡς ὄρας τὴν ἱστορίαν τῶν δωδεκα Πατριαρχῶν, ἀλλ' ἐτι καὶ ἡ ἀγία τράπεζα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βήματος κατέστη πρότερον οὕσα προσκεκολλημένη τῷ τοίχῳ. Ταῦτα δὲ ἐτελέσθησαν ἐπιστάσιαι τοῦ ταπεινοῦ Λουσιθέου ἀρχιδιακόνου τοῦ ρηθέντος Μητροπολίτου καὶ ἀνθρώπου τῆς αὐτῆς μονῆς. Ἐν ἔτος ἀπὸ θεογονίας ,αψνθ' ἐν μηνὶ ἀπριλειῳ. διὰ χειρὸς Ἀναστασίου καὶ τῶν τέκνων ἐκ κώμης Καπεσσόβου.

Ἡ ἐν τῷ προτέρῳ χρόνῳ κτίσις τοῦ νάρθηκος ἡ μνημονευομένη ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς φαίνεται ἀναγομένη εἰς τὸ ἔτος 1748, ὅπερ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐξηγήσεως εὐρίσκομεν ἀναγεγράμμενον ἐπὶ πλακῶς εὐρισκομένης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἱεροῦ ἀπέναντι τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου.

Ἡ ἀκμὴ τῆς μονῆς ταύτης συνδέεται κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσι τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιμανδρίτου Ἀββακούμ (Ἀθανασίου τοῦ Παπούλη), περὶ οὗ ἔγινεν ἤδη λόγος ἀνωτέρω ἐν τοῖς περὶ τῆς μονῆς τοῦ Σωτήρος, ἦν διώκησε κοινῶς μετὰ τῆς τῆς Ἑλεούσης. Διὰ τῆς σώφρονος διοικήσεως, τῆς αὐστηρᾶς περὶ τὸν βίον λιτότητος καὶ τῆς ἀκρας οἰκονομίας ὁ Ἀββακούμ κατώρθωσεν οὐ μόνον τὰ νῦν ὑφιστάμενα δωμάτια τῆς Ἑλεούσης νάνεγειρῇ ἐκ βάθρων, ἀλλὰ καὶ νάποκτήσῃ τοιφλίκιον ὀνομαζόμενον Ψίνα καὶ κείμενον ἐν τῷ τμήματι Κουρέντων τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, νὰ οἰκοδομήσῃ τὰς ἀναγκαίας ἀποθήκας ἐν τοῖς χωρίοις Στροῦνι καὶ Ψίνα, νάγοράσῃ ἐν ξενοδοχείῳ καὶ ἐν παντοπωλείῳ ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἄλλα τινὰ κτήματα. Οὐδ' ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν αὔξησιν τῶν προσόδων τῆς μονῆς, ἧς δύναται νὰ θεωρηθῇ δεύτερος κτίτωρ, ἀλλὰ καὶ ἠθέλησε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀγαθὴν καὶ τελεσφόρον αὐτῶν χρῆσιν διὰ τῆς ἰδρύσεως ἱερατικῆς σχολῆς, παροτρυνθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων Σωφρονίου τοῦ Χρηστίδου καὶ καταβαλὼν χάριν τῆς ἐκ βάθρων οἰκοδομήσεως αὐτῆς ὑπὲρ τὰς χιλίας περίπου ὀθωμανικὰς λίρας¹.

¹ Λαμπρίδου ἐνθ' ἀν. σ. 47 κ. ε. — Πρὸς. Τσίγαρον ἐνθ' ἀν. σ. 325. ΔΙ
ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ ΤΟΜ. ΙΑ'

Καὶ ὁ μὲν θεμέλιος λίθος τῆς σχολῆς ἐτέθη κατὰ Ἰούλιον 1871· ἀποπερατωθείσης δὲ τῆς οἰκοδομῆς, ἀρχομένου τοῦ Σεπτεμβρίου 1872, ἀνέφξεν ἡ σχολὴ τὰς πύλας αὐτῆς. Ἰδὼν ἅμα τῇ καταθέσει τοῦ θεμελίου λίθου ὁ Ἀββακούμ, προνοῶν περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς σχολῆς, ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν σχολὴν χάριν ἐκπαιδεύσεως τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Μελετίον, τὸν νῦν ἅγιον Περιστερᾶς, ὑποσχεθέντα, ὅπως μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀποφοίτησιν ἀφιερῶθῃ ψυχῇ τε καὶ σώματι ὑπὲρ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς, διευθύνων καὶ διδάσκων ἐν αὐτῇ ἀμισθί ἐφ' ὄρου ζωῆς, ἣν ὑπόσχεσιν ἐτήρησε πιστῶς, ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ 1879 τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, ἣν καὶ διέπει ἐπιτυχῶς μέχρι τῆς σήμερον, ἐπιτραπείς μετὰ τὸν ἐν ἔτει 1888 θάνατον τοῦ Ἀββακούμι καὶ τὴν ἡγουμενεῖαν τῆς μονῆς Ἰλγεούσης καὶ διδάσκων ἅμα ἀμισθί, καθ' ἃ καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος. Μέχρι δὲ τῆς ἀποφοιτήσεως τοῦ Μελετίου προσελήφθη ὡς διευθυντῆς καὶ διδάσκαλος τῆς σχολῆς ὁ ἐκ Ἰσερβαρίου, χωρίου τοῦ Ζαγορίου, Ἀπόστολος Οἰκονόμου. Ἰφοίτων δὲ κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη δέκα ἱεροσπουδασταὶ, διδασκόμενοι μόνον ἀπλῆν ἀνάγνωσιν καὶ τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς, τῇ δὲ 1874 προσελήφθη καὶ ἕτερος διδάσκαλος, ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Ῥαβενίων ἀπόφοιτος τοῦ γυμνασίου Γεώργιος Καζιανόπουλος, εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ διδασκαλία τῆς ἐλληνικῆς. Ὁρίσθη δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς ἡ ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ διδασκαλία διετής.

Ἐν τούτοις δὲ ὁ Ἀββακούμ, θέλων νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν σχολὴν καὶ προαγάγῃ τὰ κατ' αὐτὴν, προεκάλεσε σιγγιλιῶδες πατριαρχικὸν γράμμα, ἐκδοθὲν ἐπὶ τῆς τρίτης πατριαρχείας Ἀνθίμου Γ' τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1873, δι' οὗ ἐχορηγήθη ἡ ἀναγκαῖα ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια πρὸς ἴδρυσιν τῆς μονῆς, κατα-

δὲ κατωτέρω πολὺ πλουσιώτερα. εἰδήσεις περὶ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς παρεσχέθησαν μοι: προθύμως ὑπὸ τοῦ νῦν λογιῶν διευθυντοῦ αὐτῆς ἁγίου Περιστερᾶς κ. Μελετίου, εἰς ὃν μυρίας ἐπὶ τούτῃ ὀφείλω χάριτας.

βληθείσης καὶ τῆς προσηκούσης ἐνεργείας πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ἀρμοδίου σουλτανικοῦ φερμανίου.

Διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου σιγιλλίου, ὅπερ ἐκδίδομεν ἐν τέλει τῆς παρούσης πραγματείας, ἡ ἱερατικὴ σχολὴ μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ναοῦ κηρύσσεται σταυροπηγιακὴ, ἐξαρτωμένη ἀμέσως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἐπὶ τῷ ὄρφ, ἵνα πρὸς διηνεκὴ αὐτῆς συντήρησιν προσφέρῃ ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Ἐλεούσης ἐκ τῶν προϊόντων αὐτῆς ἐνιαυσίως εἴκοσι χιλιάδας γροσίων, ἡ δὲ μονὴ ἐξησφαλίσθῃ ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως διὰ ῥητῆς διατάξεως τοῦ σιγιλλιώδους γράμματος, λεγούσης τάδε· Ἡ ἱερὰ τῆς Ἐλεούσης μονή, ὀφείλουσα ἐτησίως ἀποτίειν εἴκοσι χιλιάδας γροσίων τῇ Σχολῇ ἐκ τῶν ἐαυτῆς προσόδων, ὑπάρχει τούντεῦθεν ἀπηλλαγμένη παντὸς ἄλλου χρηματικοῦ ἐπιδόματος ἐπιβληθησομένου τυχὸν αὐτῇ παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων.

Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἔτη ἡ σχολὴ, καθ' ἃ εἶδομεν, ἕνεκα τοῦ ἀκαταλλήλου τῶν διδασκόντων, τοῦ ἀστοιχειώτου τῶν μαθητῶν καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ἐτῶν τῆς φοιτήσεως μικροὺς ἀπέδιδε καρπούς. Διὸ τῶν πρώτων μελημάτων τοῦ νέου διευθυντοῦ κ. Μελετίου ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῆς ἐφορείας ἐγκριθεῖσα μεταρρύθμισις τῆς σχολῆς διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς φοιτήσεως εἰς τρία ἔτη καὶ τῆς προσλήψεως δεκαπέντε μαθητῶν ἀντὶ τῶν προτέρων δέκα, καὶ τούτων ἀποφοίτων τῆς πρώτης τοῦλάχιστον τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου. Κατὰ μικρὸν δ' αὐξανομένων καὶ τῶν πόρων διὰ τῆς χάριν αὐτῆς δαπάνης, πλὴν τῶν ἐπιβεβλημένων εἰκοσακισχιλίων κατ' ἔτος γροσίων, καὶ ἀπάντων τῶν ἐκ τῶν προσόδων τῆς μονῆς περισσευμάτων, κατέστη δυνατὴ ἡ αὐξήσις τῶν μὲν ἐτῶν τῆς φοιτήσεως εἰς τέσσαρα, τῶν δὲ μαθητῶν εἰς εἴκοσι τὸ πρῶτον, ἀπὸ δὲ τοῦ 1892, ὅτε προσηρτήθησαν εἰς τὴν μονὴν τῆς Ἐλεούσης αἱ ὄρφαναὶ μείνασαι μοναὶ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Σπανοῦ, μέχρις εἰκοσιεπτὰ, ὅσους καὶ εἶχε πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου. Ἔχει

δὲ νῦν ἡ ἱερατικὴ σχολὴ προσόδους τὰς ἑξῆς: α') 20.000 γρόσια παρὰ τῆς μονῆς Ἑλεούσης: β') 6 - 7.000 γρόσια κατὰ μέσον ὄρον ἐκ τῶν προσόδων τῶν κατὰ τὰνωτέρω προσηρητημένων δύο μονῶν: γ') 320 δραχμᾶς περίπου ἐξ ἄνωνύμου κληροδοτήματος καὶ δ') 1000 δραχμᾶς ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Χριστοδοῦλου Εὐθυμίου. Ἡ τελευταία αὕτη ἐνιαυσία χορηγία ἐπετεύχθη ἕνεκα τῶν καταστροφῶν, ἃς ὑπέστησαν παρὰ τῶν Τούρκων διαρκοῦντος τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ τελευταίου πολέμου ἅπαντα τὰ ἐκτὸς τῆς νησιδος κτίματα τῆς μονῆς. Ἡ καταστροφὴ αὕτη ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε καὶ ἀμφίβολος εἶχεν ἀποβῆ ἢ κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος λειτουργία τῆς μονῆς. Ἀλλὰ διὰ τῆς χορηγίας ταύτης κατέστη δυνατὴ ἡ ἐπανάληψις τῶν μαθημάτων, εἰσαχθέντων δεκάπέντε ἐπὶ τοῦ παρόντος μαθητῶν.

Αἱ μοναὶ τῆς νήσου τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων οὔτε χειρόγραφα κέκτηνται οὔτ' ἐγγραφα. Μόνον δ' ἐν τῇ τῆς Ἑλεούσης σώζεται ἡ ἐπομένῃ ἀξία λόγου ἅπανταχοῦσα τοῦ 1724, ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου Νικηφόρου, ἀντιπροσωπεύοντος καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μονάζοντας ἀδελφούς.

Εἶνε δ' ἡ ἅπανταχοῦσα αὕτη ἀξία λόγου ὡς γνωρίζουσα ἡμῖν τοῦτο μὲν τὰ δεινὰ, ἅτινα ὑφίσταντο οἱ μοναχοὶ τῶν διαφόρων τῆς νήσου μονῶν παρὰ τῶν Τούρκων τῶν Ἰωαννίνων, τοῦτο δὲ τὰς συχνὰς ἐπὶ τῆς νήσου καὶ ἐν ταῖς μοναῖς αὐτῆς διασκεδάσεις τῶν Ἰωαννιτῶν, οἵτινες, καθ' ἃ καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει Τούρκοι, πολλάκις ἐπεχείρουν αὐτόσε ἐκδρομὰς ἢ παρεθέριζον ἐν αὐτῇ. Τὸ δὲ γεγονός τοῦ ναυαγήσαντος ἐν τῇ λίμνῃ σεσαθρωμένου καϊκίου, οὗ γίνεται μνεῖα ἐν τῇ ἅπανταχοῦσῃ, δὲν εἶνε μοναδικόν. Ἄλλο ὅμοιον παράδειγμα τοῦ ἔτους 1884 ἔχομεν ἐν ταῖς Ἐνθυμήσεσι τῶν Μηναίων τοῦ Ἀρχιμανδρείου¹.

Συμπληροῦται δ' ἡ ἅπανταχοῦσα ἐκ τῶν εἰδήσεων, ἃς μαν-

¹ Νέος Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. I' σ. 423 ἀρ. 16.

θάνομεν περὶ τῆς ἀποστολῆς χάριν ζητείας τοῦ ἐν αὐτῇ μνημονευομένου Δωροθέου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν σταλέντος Γερασίου ἐξ ἐπιγραφῆς· εὕρισκομένης πρὸς τὰ ἔνδον τῆς καμάρας δι' ἧς ἡ ἐξοδος εἰς τὸν νάρθηκα. Καὶ ἔνθεν μὲν καὶ ἔνθεν τῆς καμάρας ἐξεικονίζονται ὀρίζοντως οἱ ἱερομόναχοι Δωρόθεος καὶ Γεράσιμος, παραπλευρῶς δὲ τῶν εἰκόνων εὕρηγται αἱ ἐξῆς ἐπιγραφαί·

Δωρόθεος.

Οὗτος μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἱερομονάχου Ἐλευθερίου εἰς διαφόρους τόπους καὶ πόλεις ἀπελθὼν συνήθροισε τὰ τῆς οἰκοδομῆς χρήματα καὶ ἀπεδίωσεν ἐν τῇ περιοδείᾳ.

Ὁ δὲ Γεράσιμος ἐκεῖσε ἀπελθὼν καὶ τὰ συναχθέντα χρήματα παραλαβὼν καὶ καλῶς αὐτὰ οἰκονομήσας ἔκτισε τὰς ῥηθείσας οἰκοδομὰς.

Ἡ δὲ ἀπανταχοῦσα τοῦ ἡγουμένου Νικηφόρου ἔχει ὡδε·

Οἱ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὕψ' ἥλιον διαλάμποντες εὐσεδέστατοι καὶ ὀρθοδοξότατοι Χριστιανοί, οἵ τε τοῦ Ἱεροῦ καταλόγου καὶ οἱ τοῦ κοινου συστήματος πανιερώτατοι Μητροπολίται, θεοφιλέστατοι καὶ θεοπρόδλητοι ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι· πανευλαδέστατοι Οἰκονόμοι καὶ σκακελλάριοι, κίδесиμώτατοι πνευματικοὶ πατέρες καὶ καθηγούμενοι τῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων, Εὐλαδέστατοι Ἱερεῖς· ἐντιμώτατοι κληρικοί, χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ πραγματευταί, μαῖστορες καὶ πρωτομάστορες τῶν βουφελίων, ἐμπειρότατοι ναῦται καὶ παραβοκύριοι· τίμιοι γέροντες καὶ Ἐξαρχοὶ τῶν χωρίων· καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες, Ἔθνος ἅγιον, βασιλεῖον ἱεράτευμα, τοῖς μὲν τὴν ἐφειλομένην προσκύνησιν, 10 τοῖς δὲ τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ τοῖς λοιποῖς τὴν παρὰ θεοῦ εὐχὴν καὶ εὐλογίαν ἀπονέμομεν ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς πατέρες τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῶν Μεθοδάτων ἐπονομαζομένου, τιμωμένου δὲ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ. Γνωστὸν οὖν ἔστω πᾶσιν ὁμῖν, ὅτι τὸ 15 ὑμέτερον μοναστήριον εὕρισκεται ἐν τῇ Νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων ἐπονομαζόμενον, ὡς ἔφημεν, τῶν Μεθοδάτων καὶ Γγίουμάτικον· ἀλλὰ πρὸ ὀλίγου χρόνου διὰ τινὰ θαύματα μιᾶς θαυματουργοῦ εἰκότος τῆς

- ὑπεραγίας Θεοτόκου, μετωνομάσθη παρὰ τῶν εὐλαβῶν Χριστιανῶν εἰς
 τὸ ἐνδοξον ὄνομα τῆς Ἑλεούσης· καὶ τοῦτο εἰς ἡμετέραν παρηγορίαν,
 νὰ καυχώμεθα δηλονότι ἐν ταῖς θλίψεσιν εἰς δύο μεγίστους βοηθοὺς,
 εἰς τὸν μυροβλήτην Νικόλαον καὶ τὴν ὑπεράγιον μητέρα τοῦ Θεοῦ.
- 5 Ἄλλ' ἐπεὶ δὴ ἡ νῆσος αὕτη, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπάρχει τὸ ἡμέτερον
 μοναστήριον, εὐρίσκεται ἐγγὺς τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων καὶ εἶναι
 ἐπιτήδειον εἰς ξεφάντωσες, δὲν παύουσιν ἀκατάπαυστα ὁποῦ νὰ ἔρ-
 χονται εἰς αὐτὴν ἄλλοι ἐπ' ἄλλου οἱ ἐπικρατοῦντες ἡμᾶς τύραννοι,
 τὸν μὲν χειμῶνα διὰ κυνηγέσιον τῶν ἐν τῇ λίμνῃ βιοσκομιένων πτη-
- 10 νῶν, τὸ δὲ θέρος διὰ ἀπόλαυσιν τοῦ λεπτοτάτου ἀέρος καὶ τῶν διαυ-
 γεστάτων ὑδάτων ὁποῦ εἰς τὴν αὐτὴν λίμνην εὐρίσκονται, οἱ ὅποιοι
 μετὰ τὴν εἰς τὴν λίμνην περιήγησιν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ ἡμέτερα
 μοναστήρια, ζητοῦντες οἱ μὲν βρώματα διάφορα, οἱ δὲ πόσιν ἀφύονο-
 πάροχον καὶ ποικίλα ἐδέσματα, ἐν οἷς αὐτοὶ χαίρουσι, καὶ ἄλλοι εἰς
- 15 ἄλλο ὀρέγεται, καὶ μὴν ἔχοντες ἡμεῖς πολλάκις ἀπ' ἐκεῖνα ὁποῦ ζη-
 τοῦν νὰ τοὺς δώσωμεν, ἐπειδὴ καὶ τὸ εἰσόδημα τοῦ μοναστηρίου εἶναι
 ὀλίγον, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ὑποστατικά τὰ ἐκυρίευσαν ληστρικῶς οἱ
 τύραννοι οὐ μόνον ὑβρίζομεθα, καὶ φοβερίζομεθα, ἀλλὰ καὶ πολλὰς
- 20 ὅταν μεθυσθῶσι, κινδυνεύομεν καὶ εἰς θάνατον. Ἰοιαῦτα καὶ ἄλλα
 χεῖρονα τούτων καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα πάσχομεν, καὶ πολλὰς ζημίας
 δεχόμεθα· ἀλλὰ καὶ φιλόνη τοῦ μισοκάλου διαβόλου πέρυσι εἰς τὴν
 ἐνδοξον ἑορτὴν τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου εἰς τὰ ἑσπέρια μᾶς
- 25 ἐσυνέβη καὶ ἄλλο κακὸν τῶν προτέρων χείριστον, καὶ δακρύων ἀξίον·
 ἐξέβηκαν τινες Χριστιανοὶ εἰς ἓνα καϊκίον πλείονες τῶν δώδεκα γυ-
 ναῖκες μετὰ παιδίων, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ ἡμέτερον μοναστήριον, χά-
 ριν εὐλαθείας καὶ προσκυνήσεως, τὸ καϊκίον ἦτο σεσαθρωμένον, τὸ
- 30 βάρος πολὺ, ὁ καιρὸς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτός, ἔρχονται λοιπὸν ἕως
 εἰς τὸν λιμένα τοῦ ἡμετέρου μοναστηρίου, καὶ προτοῦ νὰ ἀράξωσι,
 35 φεῦ τῆς δυστυχίας ἡμῶν, βυθίζεται τὸ καϊκίον, καὶ μένουσι εἰς τὴν
 ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἅπαντες· ἀκούομεν τοὺς ἀλαλαγμοὺς, τρέ-
 χομεν εἰς βοήθειαν, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὑπεραγίας ἐπροφθάσα-
 μεν τοὺς πλείονας, ἀλλὰ τρία βρέφη διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως
- 85 ζημία· δὲν ἐφθασε τοῦτο ἀλλὰ καὶ ταῖς προαπερασμέναις ἔρχεται ὁ
 ἡγεμῶν τῆς πόλεως Ἰωαννίνων εἰς τὴν ἡμετέραν νῆσον μετὰ πολὺ
 πλῆθος διὰ ξεφάντωσιν, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐλείπομεν ἅπαντες εἰς ὑπηρεσίαν
 τοῦ μοναστηρίου, εἰςῆλθον τινὲς τῶν τυράννων τζακίζαντες τὰς θύρας

καὶ πολλὰ μᾶς ἐζημίωσαν τοιαῦτα ἀλλεπαλλήλως πάσχοντες ἐστο-
 χάσθημεν ὡς ἀνακαινίσωμεν τὰ περίεθρα κελία εἰς μικρὰν ἀποφυγὴν
 τοῦ κακοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὴν παλαιοκαίριαν εἶναι σεσαθρωμένα, καὶ
 κινδυνεύουσι νὰ κρεμισθοῦν καὶ δὲν δυνάμεθα κρυπτόμενοι ποτὲ εἰς
 αὐτὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὸν κίνδυνον ἀλλ' ἐπειδὴ ἀποροῦμεν ἐξόδων ἢ
 ἀπεφασίσαμεν κοινῇ γνώμῃ νὰ προστρέξωμεν εἰς τὰ ὑμέτερα φιλε-
 λεήμονα σπλάγγνα ἐλέους χάριν καὶ βοηθείας. Καὶ ἔτι ἀποστέλλοντες
 τὸν ὁσιώτατον ἐν Ἱερομονάχοις καὶ πνευματικὸν πατέρα κύριον Δω-
 ρόθεον μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ παρακαλοῦμεν ἀπαξάπαντας ἀπο-
 δέξασθε αὐτὸν εὐμενῶς καὶ ἰλαρῶ τῷ προσώπῳ, καὶ ἐλεήσατε καὶ 10
 βοηθήσατε ἕκαστος κατὰ δυνάμειν ἔχει καὶ προαιρέσειν· ὅτε τοῖς
 δεομένοις ἐκ τῶν ἐνότων ὑμῖν ἀγαθῶν, ἵνα τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν
 ἀξιωθῆτε, ὀρέξατε χεῖρα βοηθείας καταπονουμένοις, καὶ ἔχετε ἀντι-
 λήπτορα τὸν τῶν ὄλων θεόν ὃ γὰρ ἐλεῶν πτωχὸν δανίζει θεῶ, καὶ
 ὃ βάλλων ἐν τῇ χειρὶ τοῦ πένητος, εὕρισκει ἐν τῇ καλᾷ τῷ δικαίου 15
 κριτοῦ. Οὕτω λοιπὸν παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν εὐσπλαγχνίαν ποιή-
 σατε ἡμῖν, καὶ ἐλεήσατε ἡμᾶς διὰ τὸν τοῦς ἐλεήμονας μακαρίζοντα
 Κύριον, ἵνα καὶ τοῦ μακαρισμοῦ ἀξιωθῆτε, καὶ τῆς μακαρίας φωνῆς
 ἀκούσητε, δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου καὶ τὰ λοιπὰ τῆς
 θείας ῥήσεως· δέξασθε παρακαλοῦμεν τὴν ἡμετέραν ἰκεσίαν, ἵνα διὰ 20
 τῆς ὑμετέρας εὐποιίας καὶ ἀντιλήψεως δυνηθῶμεν ἡμεῖς μὲν οἱ κιν-
 δυνεύοντες ἀνακαινίζοντες τὰ κελία ἀποφυγεῖν τοὺς περικυκλοῦντας
 ἡμᾶς κινδύνους καὶ τηρῆσαι τὸ ἱερόν τοῦτο μοναστήριον ἀδελφές τῶν
 ἐναντίων προσβολῶν ὑμεῖς δὲ οἱ ἐλεήμονες μυριαπλάσιον τὸν μισθὸν
 ἔχετε παρὰ τοῦ μισθαποδότου θεοῦ, καὶ ὡς νέοι κτίτορες μνημονεύοι- 25
 σθε διὰ παντός καὶ ἀξιωθῆτε καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν διὰ πρε-
 σβειῶν τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. Ἀμήν.

·αψκδ'

† Νικηφόρος Ἱερομόναχος Ἡγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τῶν Με-
 θεοδάτων καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.

Ἐν τέλει δ' ἐκδίδομεν κατωτέρω τὸ πατριαρχικὸν σιγγλιον
 τοῦ Ἀνθίμου Γ', περὶ οὗ ἔγεινε λόγος πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῆς
 μονῆς τῆς Ἐλεούσης.

Ἄριθ. Πρωτοκόλ.
487 :

**Ἄνθιμος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Τὰ κατὰ θεῖον σκοπὸν καὶ κοινὴν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ὑφέ-
λειαν διενεργούμενα ἐπαινετὰ μὲν εἰσι πάντως καὶ περισπούδαστα καὶ
θεῶν φίλα, τὸ δὲ προνοεῖν περὶ συστάσεως ἐκπαιδευτηρίων τὴν μόρφω-
σιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐπαγγελιομένων οὐ μόνον ἐπαινετὸν ἀλλὰ καὶ
5 ἀναγκαιότατον δῆπου· ἐξ αὐτῶν γὰρ ὡς ἀπὸ πηγῶν πολυκρούων τὰ
διαυγέστατα τῆς θείας διδασκαλίας νάματα θαυσιλῶς προχεόμενα πρὸς
τοὺς τὸ ὑψηλὸν τῆς ἱεροσύνης ἀξίωμα περιδληθῆναι προαιρουμένους
μύστας καὶ τελειουργοὺς τῶν ὑπερφυῶν καὶ φρικτῶν τοῦ Θεοῦ μυστη-
ρίων ἀξίους αὐτῆς ἀπεργάζονται καὶ δοκίμους εἰς καρποφορίαν πνευ-
10 ματικῆν, εἰς ἔργον διακονίας καὶ εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ
Χριστοῦ. Ἐνθεν τοι καὶ τοὺς μετὰ ζήλου διακασθεὶς τὴν ἀνέγερσιν
τοιούτων Ἱερῶν Καθιδρυμάτων ἀνειληφτότας ἐκ παντὸς τρόπου ἐνθαρ-
ρύνειν χρεῖον, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς τὴν ἐκκλησιαστικὴν προστασίαν ἐπι-
θαφιλεύειν εἰς προαγωγὴν τῶν ἀγαθοεργημάτων αὐτῶν, καὶ δὴ καὶ
15 γράμμασιν ἐκκλησιαστικοῖς κατοχυροῦν καὶ τὸ ἔμπειρον αὐτοῖς εἰς
τὸ διηγεκὲς προμνηστεύεσθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἄνε-
νεχθεῖς γὰρ τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ παρεληλυθὸς αἰσὸ' σωτήριον ἔτος,
ἐπὶ τοῦ ἱεραγιοτάτου προκατόχου ἡμῶν Κυρίου Γρηγορίου, ὁ Ἱερώ-
τατος Μητροπολίτης Ἰωαννίνων ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ
20 συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύρ Σωφρόνιος, ἐδήλωσεν, ὅτι
ὁ ἐν Ἰωαννίνοις διατελὼν Ὀσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κύρ. Ἀβδα-
κοῦμ Ἠγούμενος τοῦ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Μοναστηρίου τῆς Ἰλιεούσης,
ἀνὴρ κόσμιος καὶ ἱεροπρεπὴς ὡς πρὸς ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς, ἐμ-
φυτον ἔχων ἐξ ὑπαρχῆς τὴν πρὸς τὸ ἀγαθοποιεῖν ῥοπὴν, πόθῳ τε
25 διαπύρρῳ φλεγόμενος καταλιπεῖν τῇ πατρίδι αὐτοῦ κοινωφελὲς τι καὶ
μόνιμον εὐεργέτημα, αὐτῇ μὲν τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν καὶ τὸ αἰώνιον
μνημόσυνον προμνηστευόμενον, τοῖς δ' εὐποροῦσι τῶν συμπολιτῶν αὐ-
τοῦ ὑπόδειγμα ἐμψυχον εἰς διάπραξιν μειζόνων ἢ καὶ ὁμοίων ἀγαθῶν
εργημάτων, ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ζήλος θερμὸς τῶν ἀοιδί-
30 μων προγόνων αὐτοῦ τὴν Ἠπειρον κατεπλούτησεν, μάλα προφρόνως
διενοήθη Σχολὴν ἀνεγείρας Ἱερατικὴν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ παρακειμένῃ
νήσῳ ἔρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἱερᾶς Μονῆς τῆς τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰγ-

σοῦ Χριστοῦ θείας Μεταμορφώσεως, προσωρισμένην εἰς ἐκπαίδευσιν τῶν μελλόντων ἱερατεῦσαι, καὶ τὴν μὲν δαπάνην τῆς οἰκοδομῆς καταθέμενος ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς ἔμφρονος καὶ οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῶν προσόδων τοῦ ὑπὸ τὴν ἡγουμενικὴν αὐτοῦ διοίκησιν διατελεσῶντος ἱεροῦ τῆς Μητρὸς τοῦ Ἑλέους Σκηνώματος, πρὸς δὲ τὴν συντήρησιν ὀκτὼ ἢ δέκα μαθητῶν τὴν μισθοδοσίαν καὶ διατροφὴν ἐνὸς διδασκάλου ἐνεργούντος συνάμα καὶ καθήκοντα διευθυντοῦ, καὶ τὴν τοῦ ἀναγκαιοῦντος προσωπικοῦ τῶν ὑπηρετῶν, ἀναδεξάμενος ἀποτίειν ἑτησίως εἴκοσι χιλιάδας γροσίων ἐκ τῶν προσόδων τοῦ αὐτοῦ τῆς Ἑλεούσης μοναστηρίου, προέθετο ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ συνδρομᾶς ἐφεξῆς ἐνεργῆσαι καὶ ἀφιερῶματα παρὰ τῶν εὐπορούντων πατριωτῶν αὐτοῦ, τῶν τε ἐνδημούντων καὶ τῶν ἀποδημούντων, πρὸς σχηματισμὸν κεφαλαίου οὐσιώδους, χορηγούντος διὰ τὸν τόκων αὐτοῦ τὰ πρὸς αὐξήσιν τοῦ προσωπικοῦ τῶν μαθητῶν καὶ διδασκάλων συντηρητικὰ μέσα καὶ ἐξασφαλίζοντος ἐν τῇ μέλλοντι τὴν πρόοδον εὐημερίαν τε καὶ πνευματικὴν καρποφορίαν τοῦ διαληφθέντος ἱεροσπουδαστηρίου.

Ταῦτα τοίνυν τὰ οὕτω πάνυ συνετῶς διανοηθέντα καὶ δι' ἐγγράφου ἀναφορᾶς αὐτοῦ καθυποβληθέντα τῇ εἰρημένῃ Ἱερωτάτῃ Μητροπολίτῃ προαναγγέλλασα ἢ αὐτοῦ Ἱερότης τῇ ἐκκλησίᾳ καθὰ διεληπται καὶ τῇ προστασίᾳ καὶ συνεργείᾳ αὐτῆς ὑψηλὸν Αὐτοκρατορικὸν Φερμάνιον ἐκλαβοῦσα τὰ μὲν τῆς οἰκοδομῆς προεθυμήθη ἐξομαλῶσαι τῇ ἰδρυτῇ, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ κανονισμὸν συνταξαμένη ὀρίζοντα μεθ' ὅσης οἶόν τε ἀκριβείας καὶ λεπτομερείας τὸν θεοφιλῆ σκοπὸν καὶ τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως καὶ συντηρήσεως τῆς εἰρημένης Σχολῆς, καθυπέβαλε τῇ ἐκκλησιαστικῇ εὐθύφρονι κρίσει καὶ ἐπιδοκιμασίᾳ, ὅσπερ καὶ ἐπισταμένως ἐπεξεργασθεὶς καὶ συμφώνως ἔχων τῇ καταστάσει καὶ ταῖς ἀνάγκαις τοῦ καταστήματος εὐρεθεὶς, τὸ ἐκκλησιαστικὸν περιδέβληται κῶρος καὶ ἀπεστάλη πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐνεργειαν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀνενεχθεῖσα αὐθις ἢ αὐτοῦ Ἱερότης τῇ ἡμῶν Μετριότητι προκαθημένῃ Συνοδικῶς μετὰ τὴν ἐπὶ τὸν ἀγιώτατον Οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον, ἀπάτῃ τῆς θείας Προνοίας ἐλλεί, ἀνάβασιν τὸ τρίτον ἤδη τὰ πηδάλια αὐτοῦ ἐμπεπιστευμένη, ἐξητήσατο τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Σιγιλλιώδους ἐν μεμβράναις Γράμματος κατοχυροῦντος καὶ ἐξασφαλίζοντος εἰς τὸ διηνεκὲς τὰ περὶ τῆς μονίμου συντηρήσεως τοῦ ἱεροσπουδαστηρίου τοῦτου. Ἐνθεν τοι καὶ τὴν αἴτησιν τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι καὶ τὴν ἀρχιεροπρεπῆ προσπάθειαν μεθ' ἧς ἀνερρίπισε τὸν ἐνθερμον ζῆλον τοῦ φιλομούσου καὶ φιλοπάτριδος ἰδρυτοῦ ἀγασάμενοι,

ὡς εἶκος, καὶ τούτῃ μὲν τὰ εὐχαριστήρια ἀπονείμαντες, ἐκείνη δὲ τῇ
 ὁσίῃ πατρὶ καὶ ἀξιολύτῃ λειτουργίῃ τοῦ Ἰψίστου τὰς ἐγκαρδίου
 ἡμῶν εὐχὰς καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς εὐλογίας ἀμφοῖν ταῖν χεροῖν
 ἐπιδαφιλεύσαντες διὰ τὸ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα κοινωφελὲς καὶ
 5 λόγου ἀξίον εὐεργέτημα, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς
 μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν
 ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν καὶ περιποθήτων ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλει-
 τουργῶν, Ἴνα Δ^{ον} Ἡ ἐν τῇ Νήσῳ τῆς Λίμνης τῶν Ἰωαννίνων Ἱε-
 ρατικῇ Σχολῇ τῆς θείας καὶ ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος
 10 ἡμῶν μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ νεοδημήτου ὀμωνύμου Ἱεροῦ ναοῦ τιθεμένη
 ὑπὸ τὴν ἀμεσον προστασίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ,
 Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, χαίρῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς
 τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον τὰ προνόμια τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας κα
 χάριτος, δι' ὧν τετίμηται ἤδη αὐθορμήτῃ ἡμετέρᾳ Πατριαρχικῇ φι-
 15 λατιμίᾳ μνημονευομένου διηνεκῶς ἐν τῇ καθ' αὐτήν Ἱερῇ Ναῖ τοῦ
 Πατριαρχικοῦ ὀνόματος ὡς γενόμεσται. Β^{ον}. Ἐπειδὴ προώρισται ἐν
 αὐτῇ ἡ διδασκαλία καὶ ἠθικὴ μόρφωσις τοῦ ὑποδεστέρου κλήρου τῆς
 τε ἐπαρχίας ταύτης καὶ τῆς περιχώρου, ἡ δὲ ἀγαθοεργὸς πρωτοβουλία
 ὀφείλεται τῇ διαληφθέντι ὁσίῃ πατρὶ ἀρχιμανδρίτῃ Κῦρ Ἀδβακούμ,
 20 ὡς ἰδρυτῇ αὐτοῦ, ὅμως γε πᾶσα συνδρομὴ καὶ φιλόθεος ἀρωγὴ προσ-
 αγομένη ἐθελαγάθως ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοκάλων ὁμογενῶν, ὑπὲρ
 τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς καὶ καρποφορίας τοῦ Ἱεροῦ τούτου
 τῆς παιδείας ἐνδαιτήματος, εὐγνωμόνως ἀποδεκτέα μηδενὸς ἰδίᾳ ἀντι-
 ποιουμένου τὴν τούτου συντήρησιν καὶ βελτίωσιν. Γ^{ον}. Ὁ Κανони-
 25 σμὸς ὁ διαγράφων τὰ τῆς διοικήσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ Ἱεροσπου-
 δαστηρίου τούτου, ἅτε ἐξελεγχθεὶς ἐκκλησιαστικῶς, ἐγκριθεὶς καὶ
 ἐπικυρωθεὶς, ἔχει τὸ ἐνεργοῦν ἀπαράτρεπτον καὶ ἀπαραβίαστον, τυγ-
 χάνων τῆς ἀμέσου ἐκοπτείας καὶ προστασίας τοῦ κατὰ καιρὸν Ἱερω-
 τάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων, εἰ δὲ ποτε, τῇ τοῦ κρείττονος ἀρωγῇ
 30 βελτιωθέντων τῶν κατὰ τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο, ἀνάγκη τροπο-
 ποιήσεως γένηται, τῇ κοινῇ ἐγκρίσει τῶν τῆς ἐφορίας Μελῶν τροπο-
 ποιούμενος ὑποβάλληται αὐθις τῇ κρίσει καὶ ἐπιδοκιμασίᾳ τῆς καθ' ἡ-
 μᾶς τοῦ Χριστοῦ Μ. ἐκκλησίας καὶ τὸ κύρος αὐτῆς περιβάλληται.
 Δ^{ον}. Ἡ Ἱερά τῆς Ἐλεούσης Μονῆ ὀφείλουσα ἐτησίως ἀποτελεῖν εἰκοσι
 35 χιλιάδας γροσίων τῇ Σχολῇ ἐκ τῶν ἑαυτῆς προσόδων, ὑπάρχει
 τούντεθεν ἀπηλλαγμένη παντός ἄλλου χρηματικοῦ ἐπιδόματος ἐπι-
 βληθησομένου τυχόν αὐτῇ παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν Ἱερωτάτου Μητρο-
 πόλιτου Ἰωαννίνων. Ὀφείλουσι δὲ καὶ οἱ κατὰ καιροὺς τὴν Ἠγουμε-

νείαν τῆς Ἐλευούσης διαδεξόμενοι προσυπογράψαι μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ 5
 Πατέρων ἐν τῷ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κώδῃκι τὴν μετὰ προθυ-
 μίας παραδοχὴν τῶν ἐν τῷ παρόντι Ἱερῷ Συγγιλλίῳ ὄρων προσυπι-
 σχοῦμενοι χορηγεῖν ἐτησίως τῇ Ἱερατικῇ περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος Σχολῇ
 τὸ ὠρισμένον ποσὸν τῶν γροσίων εἴκοσι χιλιάδων, πρὸς τε διηνεκῇ
 αὐτῆς συντήρησιν καὶ ὅπως τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον διατελῇ οὐ 10
 μόνον ἀπρόσδλητον ἐν παντὶ καιρῷ ἀλλὰ καὶ τῆς προσηκούσης τυγ-
 χάνῃ ὑποστηρήσεως παρ' αὐτῶν, ἀναφερομένων ἐν ἀνάγκῃ καὶ πρὸς
 τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μ. ἐκκλησίαν καὶ τῆς προστασίας αὐτῆς
 καὶ προθύμου ἀντιλήψεως ἐπικαλουμένων. Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κε-
 κύρωται Συνοδικῶς τῶν ἐγκαρδίων ἐκκλησιαστικῶν εὐχῶν καὶ τῶν 15
 προσηκόντων ἐπαίνων δαψιλῶς ἀπονεμομένων τοῖς τε τὸ κοινωφε-
 λές καὶ θεάρεστον τοῦτο ἔργον ἀπεργασαμένοις καὶ τοῖς εἰσέπειτα
 ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως καὶ ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς αὐτοῦ προνοή-
 σουσι διὰ τῆς γενναίας καὶ δαψιλοῦς αὐτῶν χορηγίας. "Ὅς δ' ἂν καὶ
 ὅποιοι τῶν ἀπάντων γνώμης σκαιότητι καὶ κακοβουλίᾳ ἠττιώμενος 20
 πειραθῇ ἀνατρέψαι ἢ κατὰ μικρὰν διασεῖσαι τὰ ἐν τῷ παρόντι Συ-
 νοδικῶς ἐκπεφρασμένα, ὁ τοιοῦτος ὡς μοχθηρὸς καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων
 καταστροφεὺς καὶ κοινοβλαθῆς ἔνοχος ἔσται τῆς θείας ὀργῆς καὶ τοῖς
 ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίοις ὑπεύθυνος. "Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ διηνεκῇ
 τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν Ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ 25
 Συνοδικὸν Συγγιλλιώδες ἐν μεμβράναις Γράμμα καταστρωθὲν κἀν τῷ
 Ἱερῷ Κώδῃκι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἀπε-
 στάλη τῷ ῥηθέντι Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων κυρίῳ Σωφρο-
 νίῳ, ἐπὶ τῷ κατατεθεῖναι ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς διαληφθείσης Ἱερᾶς
 Ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τῆς 30
 θείας Μεταμορφώσεως κεμένης ἐπὶ τῆς νήσου τῆς λίμνης τῶν Ἰωαν-
 νίνων.

Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ τρίτῳ κατὰ
 μῆνα Ἰανουάριον ἐπινεμήσεως πρώτης.

† Ἀνθιμος ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώ-
 μης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος

† Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος

† Ὁ Νικαίας Ἰωαννίκιος

† Ὁ Δέρκων Νεόφυτος

† Ὁ Τυρνόβου Γρηγόριος

† Ὁ Διδυμοτείχου Διονύσιος

† Ὁ Σάμου Γαβριήλ

† Ὁ Σάνθης Καλλίνικος

† Ὁ Ἰμβρου Παῖσιος

† Ὁ Βελεγράδων Ἀνθιμος

† Ὁ Χαλεπίου Τιμόθεος